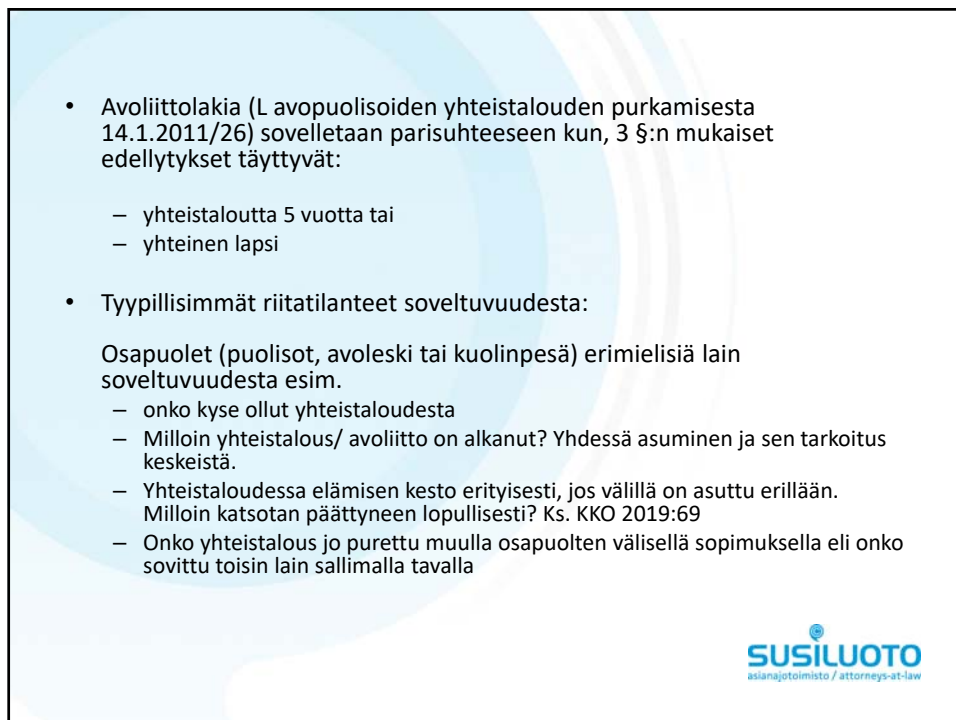

1

2

- Yhteistalouteen vetoavalla näyttötaakka
 - Avoin tunnusmerkistö; ei edellytä yhteisiä varoja, lähtökohtaisesti yhdessä asumista ja vastuuta yhteisen kodin eli asumisen ja päivittäistalouden kustannuksista.
 - Erityisesti merkitystä osapuolten yhteisellä tarkoituksella elää yhdessä ja yhteistaloudessa. Keskeistä osapuolten tosiasiallinen toiminta ja olosuhteet.
 - HHO 11.12.2015, S 15/81: hovioikeus katsoi, ettei oikeutta hyvitykseen AvoL:n perusteella, kun nainen ei voinut näyttää 2004 alkaneen avoliiton tosiasiasa jatkuneen 2008 jälkeen, mistä lukien hän oli ollut kirjoilla eri osoitteessa. Näin vaikka nainen oli edelleen käynyt miehen luona ja hoitanut taloutta ja mies oli antanut säännöllisiä rahasuorituksia naiselle kuolemaansa saakka.
 - Päätymisajankohdalla merkitystä hyvitysvaatimuksen 9.3§:n määräajan kannalta -> kanne nostettava tai pesänjakaja haettava viimeistään 3v:n kuluessa erilleen muutosta tai avopuolison kuolemasta

3

- Avoliitossa olevien välisissä varallisuussuhteissa pätevät yleiset varallisuus oikeudelliset säännökset
 - Omaisuuden ja velkavastuun erillisyys ja nimiperiaate
 - Omaisuuden käyttötarkoitus ei vaikuta disponointioikeuteen
- AvoL:n keskeinen tarkoitus ilmenee hyvitystä koskevassa sääntelyssä. ”Lain säännöksillä pyritään edistämään oikeudenmukaisen lopputuloksen toteutumista omaisuuden erottelussa ottaen huomioon avopuolisoiden välillä avoliiton aikana vallinnut taloudellinen yhteisyys sekä tarjoamaan tarkoituksenmukainen riidanratkaisumenettely”
- Hyvityksen edellytykset AvoL 8§:n mukaan:
Avopuolisolla on oikeus hyvitykseen:
 - jos hän on yhteistalouden hyväksi antamallaan panoksella auttanut toista avopuolisoa kartuttamaan tai säilyttämään tämän omaisuutta JA
 - yhteistalouden purkamisen yksinomaan omistussuhteiden perusteella johtaisi perusteettoman edun saamiseen toisen kustannuksella EIKÄ
 - annetusta panoksesta koitunut perusteeton etu ole olosuhteet huomioon ottaen vähäinen

4

AvoL 8 §:n mukaan yhteistalouden hyväksi annettua panosta on:

- työ yhteisen talouden tai toisen avopuolison omistaman omaisuuden hyväksi
- varojen käyttö yhteiseen talouteen
- varojen sijoitus toisen avopuolison omistamaan omaisuuteen
- muu näihin verrattava toiminta

- Hyvitykseen voi oikeuttaa kodin ja lasten hoitotyö, jos esim. puolisojen koti tai muuta omaisuutta on hankittu yksin kodin ulkopuolisessa työssä olevan puolison nimiin
 - työpanoksen perustuvan hyvityksen perusteen ja määrän arviointi on hankalaa
 - kriteereitä työn pitkäkestoisuus esim. hoivatyössä, omaisuuteen ja sen arvonnostamiseen kohdistunut esim. laaja korjaus- ja rakennustyö tai avustaminen elinkeinotoiminnassa
 - Oltava merkittävää ja mahdollistanut varojen säästymisen tai karttumisen

- Rahallisen panoksen eli varojen sijoittamisen vaikutuksen arviointi yleensä helpompaa kuin epäsuoran työpanoksen
- Hyvityksen määrän ei tarvitse perustua esimerkiksi tarkkoihin euromääriin tai olemassa oleviin tositteisiin, vaan hyvitystä määrättäessä otetaan huomioon omaisuuden omistussuhteet, avoliiton aikainen panos yhteistalouteen, panoksen vaikutus omaisuuden säilymiseen ja karttumiseen sekä muut puolisoiden talouteen vaikuttavat seikat.
- Hyvityksen saamiseksi panoksen ja nautitun hyödyn on oltava epäsuhdassa eli panoksesta koitunut hyöty toisen omaisuudelle oltava vähäistä suurempaa, jotta hyötyminen perusteetonta
 - panoksen vastineeksi saatu esim. asunnon käyttöhyöty otetaan huomioon

Hyvitys ja verotus:

- Avoeron erotteluun ei lähtökohtaisesti liity veroseuraamuksia
- Sopimuserottelua ja hyvitysratkaisua arvioidaan verotuksessa samoin kuin pesänjakajan tai käräjäoikeuden päätöstä. Jos hyvityksen maksamiselle ei ole asiallisia perusteita, suoritus voidaan tilanteesta riippuen tulkita lahjaksi.
- Hyvitystä voidaan antaa paitsi rahana myös omaisuutena
- TVL 29 §:n mukaan veronalaista tuloa ovat verovelvollisen rahana tai rahanarvoisena etuutena saamat tulot pois lukien erikseen säädetty tulot ja etuudet
- Selkeästi perusteeton hyvitys on verotuksessa luonteeltaan perintö- ja lahjaverolaissa tarkoitettua lahjaa.

- Tuloverolaissa ei ole nimenomaista säännöstä, jonka nojalla rahana tai muuna rahanarvoisena etuutena saatavaa Avol:n hyvitystä voitaisiin pitää verovapaana tulona -> hyvitys on lähtökohtaisesti veronalaista tuloa.
- Korkein hallinto-oikeus on päätöksessään KHO 2020:104 katsonut, että avoliittolain 8 §:n perusteella saatu hyvitys voidaan rinnastaa TVL 51 §:n esitöissä tarkoitettuihin verovapaisiin suorituksiin, kuten tasinkoon. Lisäksi korkein hallinto-oikeus totesi, että TVL 91§:n mukaisten toistuvaisavustusten eli käytännössä puolison elatusavun verottomuus puoltaa myös hyvityksen verottomuutta.
- KHO päätyi katsomaan, että perheenjäsenen kotityö yhteisen perheen hyväksi ei tapahdu työsuhteessa, eikä se muutoinkaan ole luonteeltaan ansiotarkoituksessa tapahtuvaa, jolloin yhteisen kodinhoitamisesta saatu kertaluonteinen hyvitys on ei ole verotettavaa tuloa. (Noudatti aiempaa verottajan ohjetta)

- Avoliittolain nojalla maksettava hyvitys perustuu kokonaisharkintaan ja sen perusteena voi olla sekä työpanos että varojen sijoittaminen. Hyvityksen verotuskohteluun vaikuttaa hyvityksen peruste. Hyvityksen maksuperusteet on siis syytä eritellä sitä koskevassa sopimuksessa
- Jos hyvitys perustuu useaan eri perusteeseen, joita ei ole täsmällisesti eroteltu, tulkitsee verottaja hyvityksen, ilman verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 26 §:n mukaista selvitystä kokonaisuudessaan veronlaiseksi ansiotuloksi.
- Em. perusteella kotityöstä maksettava kertaluontoinen hyvitys ei ole verotettavaa ansiotuloa.
- Myös vähäinen toisen omaisuuden remontoiminen voidaan rinnastaa kotityöhön.

- Työpanokseen perustuva hyvitys pääsääntöisesti veronalaista tuloa TVL 29 §:n nojalla.
- Hyvitys toisen avopuolison tekemästä merkittävästä rakennus- tai muusta merkittävästä omaisuuden parantamis- tai korjaustyöstä on saajan veronalaista ansiotuloa. Hyvityksen maksajalle suoritus on osa kyseisen omaisuuden hankintamenoa.
- Hyvitys yritystoiminnan hyväksi tehdystä työstä katsotaan saajan ansiotuloksi.
- Hyvitys, joka perustuu avopuolison hyväksi tehtyyn pitkäaikaiseen hoivatyöhön kotona (kotihoito) rinnastuu veronalaiseen ansiotuloon.
- Hyvityksen maksaminen ei liity tulonhankkimistoimintaan -> hyvitys ei ole missään tilanteessa maksajalle vähennyskelpoinen meno. Ei edes palkkana maksettuna (TVL 31 § 2 mom)
- TVL 128 §:n säännöstä tulontasauksesta sovelletaan ansiotulona verotettavaan hyvitykseen, jos edellytykset täyttyvät (tulo yli 2 500 ja väh. 1/4 verovuoden ansiotulosta) -> hyvityksenä saatu tulo jaksotetaan verotettavaksi enintään viidelle vuodelle vv pyynnöstä.

SUSILUOTO
asianajotoimisto / attorneys-at-law

11

- Hyvitys, jonka peruste on avopuolison antama omaisuus-/ rahapanos, joka on kartuttanut toisen nimissä olevaa varallisuutta, on omien varojen palautusta, ei tuloa, joten se on verovapaata.
- Jos hyvityksenä annetaan omaisuutta, kyse on hyvityksen maksajan kannalta luovutuksesta ja hyvityksen saajan kannalta kyseisen omaisuuserän saannosta.
- Omaisuus arvostetaan käypään arvoon, joka muodostaa luovutushinnan hyvitystä maksavan avopuolison luovutusvoittoverotuksessa. Sama arvo muodostaa kyseisen omaisuuserän saajalle hankintamenon.
- Hankinta-ajankohta on sopimuksen tekohetki. TVL 46 §:n 2 momentin erityissäännökset ositussaannosta eivät koske -> erillinen omistusaika

SUSILUOTO
asianajotoimisto / attorneys-at-law

12

- Hyvitys ja sen maksuperuste on ilmoitettava Verohallinnolle viimeistään hyvityksen saamisvuodelta annettavalla veroilmoituksella.
- Omaisuuden luovuttajan on ilmoitettava tiedot luovutusvoiton laskentaa varten viimeistään luovutusvuodelta annettavalla veroilmoituksella.
- Kiinteistö hyvityksenä -> lainhuuto haettava maakaassa säädettyssä määräajassa ja maksettava varainsiirtovero.
- Arvopaperit hyvityksenä -> luovutuksensaajan annettava Verohallinnolle varainsiirtoveroilmoitus kahden kuukauden kuluessa luovutussopimuksen tekemisestä ja maksettava varainsiirtovero.

13

Ratkaisuja:

- KKO2018:5
Toisen vanhemman tekemä työ ei oikeuta hyvitykseen, vaan katsottutulle kummankin hyväksi (äänestys ratkaisu)
- KKO 2019:69
Avoliitto 1989-2012. A:n hyvitysvaatus 2,4 mm€. KKO: vaikka A:lla ollut suurempi vastuu kodin ja lasten hoidosta on B on vastannut asumiskustannuksista ja rahoittanut myös A:n omistukseen tulleen asunto-osakkeen. Lisäksi A saanut normaalia parempaa palkkaa B:n yrityksestä -> ei hyvitystä
- KKO 2020:65
Kysymys siitä, voiko hyvitys ylittää omaisuuden myynnin jälkeen jäävän nettoarvon ja käsittää koko sijoituspanosta vastaavan määrän. KKO: Voi. Kiinteistön myynnistä jääneet nettovarot 15 189,76€, vaatimus 51 000€, KKO sovittelun jälkeen 40 000€
- Vaasan HAO 23.06.2016/0298/1
A ja B 20 v. työskennelleet B:n tilalla. B suoritti hyvityksenä A:lle 70 000€. Perustetta ei ollut esitetty. HaO: olosuhteissa, joissa hyvitys oli osittain hyvitystä tavanomaisesta kotityöstä ja osittain saamatta jäänyttä voitto-osuutta yhteisesti harjoitetusta maataloudesta sekä osittain pääomasijoituksen palautusta -> verovapaata tuloa
- KHO:2020:104
A pyytänyt ennakkoratkaisua. Hyvitys olisi 430 000€ kotityöstä 18 vuoden avoliitosta, josta kaksi lasta. Verohallinto hyväksyi arvionsa perusteella 109 000€:n hyvityksen verottomana. VOVA valittanut hallinto-oikeuteen ja vaatinut katsottavaksi ansiotuloksi. HaO ja KHO katsovat valituksenalaisen osuuden kotityöstä maksettavasta hyvityksestä verovapaaksi.

14